

Sygn. akt VI ACz 361/24

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2024 roku

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca – Sędzia Agata Zajac

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2024 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie

z udziałem Wojewody Mazowieckiego

w przedmiocie odwołania od decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2024 r. nr WSO-I.6110.1.3.2023

na skutek zażalenia Wojewody Mazowieckiego

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 6 lutego 2024 roku, sygn. akt III Ns 19/24

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie i oddalić odwołanie oraz zasądzić od Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie na rzecz Wojewody Mazowieckiego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego 480 (czterysta osiemdziesiąt) zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 8 lutego 2024 r. do dnia zapłaty;

II. zasądzić od Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie na rzecz Wojewody Mazowieckiego tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego 240 (dwieście czterdzieści) zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 8 lutego 2024 r. do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Odwołaniem z 1 lutego 2024 r., złożonym w Sądzie Okręgowym w Warszawie o godz. 15:34, Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie (dalej również Stowarzyszenie), działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 26e ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1389, dalej PoZ), zaskarżyło w całości decyzję Wojewody Mazowieckiego z 31 stycznia 2024 r. o odmowie wyrażenia zgody na cykliczne organizowanie przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” zgromadzenia, mającego na celu uczczenie rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości i wyrażenie dumy narodowej w dniu 11 listopada od 2024 r. do 2026 r. w godz. 14:00-19:00 na obszarze od ronda Dmowskiego/pl. Defilad (prostokąt wyznaczony liniami ulicy Al. Jerozolimskie od ronda Dmowskiego do wysokości ul. Pankiewicza; przedłużenie linii ul. Pankiewicza w stronę Pałacu Kultury i Nauki do tego budynku, z drugiej strony linia wyznaczona ul. Marszałkowską do ul. Złotej oraz przedłużenie linii wg ul. Złotej do budynku Pałacu Kultury i Nauki; dalej: przejście Al. Jerozolimskie, most Poniatowskiego, ul. Wał Miedzeszyński (zejście pętlą z mostu), ul. Wybrzeże Szczecińskie, ul. Siwca zakończone na błoniach Stadionu Narodowego, z uwagi na brak spełnienia przesłanek określonych w art. 26a ust. 1 PoZ (nr WS0-I.6110.1.3.2023).

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:
 - a) naruszenie art. 26a ust. 1 PoZ, poprzez jego błędne zastosowanie, przejawiające się w uznaniu, że nie zachodzi tożsamość podmiotu organizującego zgromadzenie na przestrzeni ostatnich 3 lat, gdyż w 2021 r. odbyły się uroczystości państwowe, których organizatorem był Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, a dopiero w 2022 r. i 2023 r.

organizatorem zgromadzenia cyklicznego było Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości”, podczas gdy Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” nieprzerwanie odpowiada za jego organizację od 2012 r., w tym także 11 listopada 2021 r.;

- b) naruszenie art. 57 i art. 31 ust. 3 w zw. z art. 57 Konstytucji RP oraz art. 11 ust. 1 i 2 i art. 14 w zw. z art. 11 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, poprzez nieuzasadnione i nieproporcjonalne ograniczenie wolności zgromadzeń i odmowę wyrażenia zgody na cykliczne organizowanie przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” reprezentowane przez Bartosza Malewskiego i Jakuba Kalusa zgromadzenia, mającego na celu uczczenie rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości i wyrażenia dumy narodowej w dniu 11 listopada od 2024 r. do 2026 r. w godz. 14.00-19.00 na obszarze od ronda Dmowskiego/pl. Defilad (prostokąt wyznaczony liniami ulicy Al. Jerozolimskie od ronda Dmowskiego do wysokości ul. Pankiewicza; przedłużenie linii ul. Pankiewicza w stronę Pałacu Kultury i Nauki do tego budynku, z drugiej strony linia wyznaczona ul. Marszałkowską do ul. Złotej oraz przedłużenie linii wg ul. Złotej do budynku Pałacu Kultury i Nauki; dalej przejście Al. Jerozolimskie, most Poniatowskiego, ul. Wał Miedzeszyński (zejście pętlą z mostu), ul. Wybrzeże Szczecińskie, ul. Siwca zakończone na błoniach Stadionu Narodowego, z powodu uznania, że nie zachodzi tożsamość podmiotu organizującego zgromadzenie na przestrzeni ostatnich 3 lat, podczas gdy Stowarzyszenie Marsz Niepodległości nieprzerwanie odpowiada za jego organizację od 2012 r., w tym także 11 listopada 2021 r.;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, mających wpływ na wynik sprawy, tj.:
- a) naruszenie art. 7 k.p.a., art. 75 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a., art. 80 k.p.a., art. 89 § 1 i 2 k.p.a. oraz art. 107 § 3 k.p.a., poprzez uznanie braku podstaw do

uwzględnienia wniosku o przeprowadzenie rozprawy administracyjnej i dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka Łukasza Moczydłowskiego, na okoliczność organizowania przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” zgromadzenia publicznego pn. „Marsz Niepodległości” w dniu 11 listopada 2021 r., współpracy Stowarzyszenia z Policją przy zabezpieczeniu zgromadzenia publicznego, oddelegowania świadka przez organizatora zgromadzenia, tj. przez Stowarzyszenie do stałego, bieżącego kontaktu z funkcjonariuszami Policji, wystąpień przedstawicieli Stowarzyszenia podczas zgromadzenia publicznego (w szczególności ówczesnego Prezesa Stowarzyszenia Roberta Bąkiewicza) spokojnego i bezpiecznego przebiegu zgromadzenia publicznego, zabezpieczenia zgromadzenia publicznego przez wolontariuszy Straży Marszu Niepodległości, faktu, że zgromadzenie publiczne odbywało się pod hasłem ustalonym przez Zarząd Stowarzyszenia „Niepodległość nie na sprzedaż”, w sytuacji, gdy dowód ten mógł się przyczynić do wyjaśnienia sprawy, zaś okoliczności na które został powołany miały dla sprawy istotne znaczenie;

- b) naruszenie art. 7 k.p.a., art. 75 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a., art. 80 k.p.a. oraz art. 107 § 3 k.p.a., poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i pominięcie przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy dowodów z dokumentów, artykułów prasowych oraz zdjęć i filmów, złożonych do akt przez stronę, na okoliczność ustalenia, że Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” było organizatorem zgromadzenia publicznego pn. „Marsz Niepodległości” w dniu 11 listopada 2021 r.

Powołując się na powyższe zarzuty, Stowarzyszenie wniosło o uwzględnienie odwołania i tym samym uchylenie zaskarżonej decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2024 r. (WSO-I.6110.1.3.2023) w całości i wyrażenie zgody na cykliczne organizowanie przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” reprezentowane przez Bartosza Malewskiego i Jakuba Kalusa

zgromadzenia mającego na celu uczczenie rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości i wyrażenia dumy narodowej w dniu 11 listopada od 2024 r. do 2026 r. w godz. 14.00-19.00 na obszarze od ronda Dmowskiego/pl. Defilad (prostokąt wyznaczony liniami ulicy Al. Jerozolimskie od ronda Dmowskiego do wysokości ul. Pankiewicza; przedłużenie linii ul. Pankiewicza w stronę Pałacu Kultury i Nauki do tego budynku, z drugiej strony linia wyznaczona ul. Marszałkowską do ul. Złotej oraz przedłużenie linii wg ul. Złotej do budynku Pałacu Kultury i Nauki; dalej: przejście Al. Jerozolimskie, most Poniatowskiego, ul. Wał Miedzeszyński (zejście pętlą z mostu), ul. Wybrzeże Szczecińskie, ul. Siwca zakończone na błoniach Stadionu Narodowego.

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2024 r., wydanym po przeprowadzeniu rozprawy, Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił odwołanie i uchylił zaskarżoną decyzję w całości (pkt 1); w pozostałym zakresie oddalił odwołanie (pkt 2), a także zasądził od Wojewody Mazowieckiego na rzecz Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie kwotę 240 zł tytułem kosztów procesu – kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się postanowienia do dnia zapłaty (pkt 3).

Na skutek zażalenia Wojewody Mazowieckiego postanowieniem z dnia 4 lutego 2024 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie I ACz 223/24 uchylił zaskarżone postanowienie w punktach pierwszym i trzecim i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania zażaleniowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie było podstaw by stwierdzić, że zaskarżoną decyzję należy uchylić, jako wydaną z naruszeniem art. 7 k.p.a., art. 75 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a., art. 80 k.p.a., art. 107 § 3 k.p.a. oraz art. 26a ust. 1 PoZ, nie można było też przyjąć, że na podstawie uzasadnienia zaskarżonej decyzji, Sąd Okręgowy nie był w stanie przeanalizować zasadności podnoszonych argumentów Stowarzyszenia dotyczących naruszenia przepisów art. 26a PoZ oraz

art. 57 i 31 ust. 3 w zw. z art. 57 Konstytucji RP oraz art. 11 ust. 1 i 2 i art. 14 w zw. z art. 11 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka.

Sąd Apelacyjny wskazał, że dla ustalenia przesłanki tożsamości podmiotowej z art. 26a ust. 1 PoZ, nie ma znaczenia okoliczność, że postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2022 r. (sygn. akt I NSNc 247/22) uchylone zostało postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 października 2021 r. (sygn. akt V ACz 656/21), oddalające zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 października 2021 r. (sygn. akt IV Ns 128/21), którym to uchylona została decyzja Wojewody Mazowieckiego z dnia 25 października 2021 r., przyznająca Stowarzyszeniu prawo do cyklicznego organizowania zgromadzenia w latach 2021- 2023. Przepis art. 26a ust. 1 PoZ odnosi się bowiem wyłącznie do tego, czy dany podmiot był „tym samym organizatorem” wydarzenia, którym mowa w tym artykule. Nie ma znaczenia, z punktu widzenia przesłanek art. 26a ust. 1 PoZ, czy podmiot ten został pozbawiony możliwości zorganizowania zgromadzenia i z jakiego powodu. Dlatego nie ma znaczenia dla rozpoznania wniosku Stowarzyszenia z dnia 12 grudnia 2023 r. wydanie przez Sąd Najwyższy 20 października 2022 r. postanowienia, mocą którego uchylono wskazane powyżej postanowienia sądów powszechnych. Wojewoda Mazowiecki nie miał zatem obowiązku rozważenia tego, *„jake skutki dla praw i obowiązków Stowarzyszenia miało pierwotne wyeliminowanie z obrotu prawnego decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 25 października 2021 r. zatem czy skarżący miał obiektywną możliwość skorzystania z przyznanego mu prawa w 2021 r.”* (str. 11 v. uzasadnienia SO). Organ powinien odnieść się i odniósł się w powyższym kontekście wyłącznie do tego, czy została zachowana tożsamość podmiotowa organizatora, o której jest mowa w art. 26a ust. 1 ustawy.

Sąd Apelacyjny wskazał, że sporny pomiędzy stronami był fakt, czy Stowarzyszenie posiadało przymiot organizatora zgromadzenia w dniu 11 listopada 2021 r., a w konsekwencji, czy przesłanka tożsamości organizatora w

ciągu 3 ostatnich lat została przez wnioskodawcę spełniona, zaś Sąd Okręgowy zaniechał jakiejkolwiek analizy zarzutów wniesionego przez Stowarzyszenie odwołania, zmierzających do wykazania, że to Stowarzyszenie było organizatorem zgromadzenia publicznego w dniu 11 listopada 2021 r. pn. „Marsz Niepodległości”.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 6 lutego 2024 r. uwzględnił odwołanie i uchylił zaskarżoną decyzję w całości oraz zasądził od Wojewody Mazowieckiego na rzecz Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” 480 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia uprawomocnienia się postanowienia do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Na podstawie decyzji Wojewody Mazowieckiego z 06 listopada 2017 r. nr WSO-1.6110.20.2017, Marsz Niepodległości w latach 2017 - 2020 r. odbywał się w formie zgromadzenia cyklicznego, o którym mowa w art. 26a - 26e ustawy z 24 lipca 2015 r. prawo o zgromadzeniach, którego organizatorem było Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie.

Wojewoda Mazowiecki, decyzją z dnia 25 października 2021 r. nr WSO-1.6110.1.3.2021, wyraził zgodę na cykliczne organizowanie przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” zgromadzenia w celu uczczenia rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości i wyrażenia dumy narodowej przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” na terenie m. st. Warszawy na obszarze: od ronda Dmowskiego / pl. Defilad (prostokąt wyznaczony liniami ulicy: Al. Jerozolimskie od ronda Dmowskiego do wysokości ul. Pankiewicza, przedłużenie linii ul. Pankiewicza w stronę PKiN do tego budynku, z drugiej strony linia wyznaczona ul. Marszałkowską do ul. Złotej oraz przedłużenie linii wg ul. Złotej do budynku PKiN) z planowaną trasą przejścia: Al. Jerozolimskie, most Poniatowskiego, ul. Wał Miedzeszyński (zejście pętlą z mostu) i ul. Wybrzeże Szczecińskie, ul. Siwca z zakończeniem na błoniach Stadionu

Narodowego w Warszawie, organizowanych raz do roku w dniu 11 listopada od 2021 r. do 2023 r. w godzinach 14.00 - 19.00.

Na skutek odwołania Prezydenta m. st. Warszawy od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Warszawie, postanowieniem z 27 października 2021 r., sygn. akt IV Ns 128/21, uchylił w całości decyzję Wojewody. Zażalenia na to postanowienie, wniesione przez Wojewodę oraz Stowarzyszenie, postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29 października 2021 r., wydanym w sprawie sygn. akt V ACz 656/21, zostały oddalone.

W związku z istniejącym po 29 października 2021 r. stanem prawnym, organizatorem zgłaszającym Marsz Niepodległości odbywający się 11 listopada 2021 r. na podstawie art. 2 pkt 1 PoZ był Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie.

Postanowieniem z dnia 20 października 2022 r., w sprawie sygn. akt I NsNc 247/22, Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29 października 2021 r., sygn. V ACz 656/21, uchylił w całości zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 października 2021 r., V ACz 656/21, i poprzedzające je postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 27 października 2021 r., IV Ns 128/21 (pkt 1), oraz oddalił w całości odwołanie Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 26 października 2021 r. od Decyzji Wojewody Mazowieckiego nr WSO-6110.1.2.2021 z dnia 25 października 2021 r.

W latach 2022 i 2023 Marsze Niepodległości odbywały się jako zgromadzenia cykliczne, których zarejestrowanym organizatorem było Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości”.

Na skutek wniosku złożonego przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” do Wojewody Mazowieckiego w dniu 12 grudnia 2023 r. o wyrażenie zgody na cykliczne organizowanie zgromadzenia Marsz Niepodległości - na zasadach

analogicznych jak w latach 2017 - 2023 - Wojewoda odmówił wyrażenia zgody na cykliczne organizowanie przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” zgromadzenia w dniu 11 listopada od 2024 r. do 2026 r. w godz. 14:00 - 19:00, wskazując brak tożsamości podmiotu będącego organizatorem wydarzenia w 2021 r. Wojewoda wprawdzie odnotował w uzasadnieniu swojej decyzji fakt, że nastąpiła zmiana stanu prawnego pomiędzy 11 listopada 2021 r. a późniejszymi latami, aczkolwiek nie poczynił żadnych konkluzji w tym zakresie, poprzestając na stwierdzeniu tej okoliczności oraz potwierdzeniu, że uroczystości, które odbyły się w 2021 r. były zgłaszane przez inny podmiot będący organizatorem i miały charakter uroczystości państwowych. Wojewoda nie wskazał żadnych innych przesłanek odmowy wyrażenia zgody na zgromadzenie cykliczne.

Sąd Okręgowy pominął wnioski Stowarzyszenia o dopuszczenie dowodów z faktur i rachunków celem wykazania, iż było ono faktycznym organizatorem Marszu Niepodległości w 2021 r. z racji poniesienia kosztów organizacji stwierdzając, iż bezsporne było w sprawie, że organizatorem zgromadzenia, zgłoszonym w Urzędzie Miasta Warszawy, był Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, nie zaś Stowarzyszenie.

Sąd Okręgowy wskazał, że przepisy PoZ nie przewidują ani nie posługują się rozróżnieniem podmiotów współorganizujących, wskazując, iż organizatorem zgromadzenia jest jeden konkretny podmiot - osoba prawna lub fizyczna (art. 10 ust. 1 pkt 1 PoZ). W związku z powyższym w ocenie Sądu Okręgowego zbędne było prowadzenie postępowania dowodowego celem wykazywania kto był faktycznym organizatorem Marszu Niepodległości w 2021 roku, skoro formalnym organizatorem był Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, nie zaś Stowarzyszenie.

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołujące się Stowarzyszenie nie było, a nawet nie mogło być organizatorem zgromadzenia Marsz Niepodległości w dniu 11 listopada 2021 r., bowiem wydarzenie to nie odbywało się na podstawie przepisów PoZ, a jego

organizatorem był organ władzy publicznej (na podstawie art. 2 pkt 1 PoZ), jakim jest Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie

W ocenie Sądu Okręgowego nie ma możliwości uznania Stowarzyszenia za organizatora w 2021 r. z dwóch przyczyn. Po pierwsze w dacie, kiedy odbywał się Marsz Niepodległości w 2021 r. Stowarzyszenie nie miało prawnej możliwości zorganizowania go, bowiem na skutek odwołania Prezydenta m.st. Warszawy prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w sprawie V ACz 656/21 z 29 października 2021 r. decyzja Wojewody Mazowieckiego z 25 października 2021 r. nr WSO-I.6110.1.3.2021 została uchylona i na datę Marszu 2021 wyeliminowana z obrotu prawnego. Po wtóre w sytuacji, gdy zgromadzenie organizuje organ władzy publicznej to na mocy art. 2 ust. 1 nie stosuje się przepisów ustawy PoZ.

W tej sytuacji w ocenie Sądu Okręgowego, fakt ponoszenia przez Stowarzyszenie kosztów organizacji Marszu, nie ma znaczenia dla określenia podmiotu, który był organizatorem zgromadzenia na gruncie PoZ. Nie można przyjąć punktu widzenia Stowarzyszenia wskazującego, że Urząd ds. Kombatantów objął jedynie patronat nad Marszem, bowiem nie zachodziłyby wówczas przesłanki wynikające z art. 2 ust. 1 PoZ i de facto Marsz odbywałby się w ogóle bez organizatora, ale także bez prawidłowego notyfikowania go, ponadto z dokumentów pozostających w posiadaniu Wojewody Mazowieckiego, jak i komunikatu samego szefa Urzędu przywołanego przez Stowarzyszenie wynika, że „nadano uroczystości status formalny na podstawie art. 2 pkt 1 ustawy Prawo o zgromadzeniach”. Samo Stowarzyszenie nie posiadało i nie posiada takich uprawnień, aby Marszowi nadać wskazany status, ponadto uroczystości w 2021 r. zorganizowano od godz. 13.00, a nie jak obydło się to na podstawie kolejnych decyzji Wojewody w godz. 14.00 - 19.00.

Odnosząc się do nowych okoliczności podniesionych przez wnioskodawcę na rozprawie w dniu 6 lutego 2024 r., jakoby w dniu 11 lutego 2021 r. de facto odbywały się dwa zgromadzenia, jedno organizowane przez Urząd ds.

Kombatantów i Osób Represjonowanych, a drugie przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości”, które to zgromadzenia przebiegały równolegle, jednakże na nieco zmienionej trasie oraz w innych godzinach, a także z innym planem uroczystości Sąd Okręgowy wskazał, że okoliczności te, jako niesformułowane w toku postępowania administracyjnego, nie podlegały w ogóle ocenie organu i nie mogły być badane w ramach niniejszego postępowania.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił też podniesionych przez wnioskodawcę zarzutów naruszenia prawa procesowego wskazując, że kwestie istotne dla sprawy wynikają z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, jak również znanych sądowni oraz urzędowi z urzędu, zaś przesłuchanie świadka Łukasza Moczydłowskiego nie wniosłoby niczego nowego do sprawy, bowiem wobec ustalonego stanu prawnego okoliczności, na które miałby zeznawać świadek są irrelevantne dla rozstrzygnięcia.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że nie podziela stanowiska Sądu Apelacyjnego, iż kwestie związane z zaniechaniem zbadania skutków wyeliminowania z obrotu prawnego a następnie przywrócenia mocy prawnej ostatecznej i prawomocnej decyzji Wojewody Mazowieckiego z WSO.6110.1.2.2021 z dnia 25 października 2021 r. są irrelevantne dla prawidłowości zastosowania przesłanek z art. 26a ust. 1 PoZ stwierdzając, że wykładnia dokonana przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z 04 lutego 2024 r. I ACz 223/24 nie wiąże Sądu Okręgowego, albowiem nie jest oceną prawną.

Sąd Okręgowy podkreślił, że na dzień 11 listopada 2021 r. decyzja Wojewody Mazowieckiego była uchylona przez prawomocne wówczas postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie i że dopiero na skutek skargi nadzwyczajnej, postanowieniem Sądu Najwyższego z 20 października 2022 r., sygn. akt I NSNc 247/22, uchylono orzeczenia sądów powszechnych obu instancji i oddalono odwołanie Prezydenta m.st. Warszawy, zaś w konsekwencji do obrotu prawnego wróciła ostateczna i prawomocna decyzja organu wojewódzkiego i na jej

postawie Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” mogło przeprowadzić zgromadzenia cykliczne w latach 2021 - 2023.

Sąd Okręgowy wskazał, że nie podziela przedstawionego przez Sąd Apelacyjny stanowiska i wykładni przepisów art. 26a ust. 1 PoZ jako wystarczającej dla odmowy Stowarzyszeniu zorganizowania zgromadzenia cyklicznego, z pominięciem okoliczności faktycznych istotnych dla sprawy a związanych ze zmianami stanu prawnego, odwołując się do stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu postanowienia z dnia 2 lutego 2024 r. i wskazując, że okoliczności związane z pozbawieniem Stowarzyszenia faktycznej możliwości zorganizowania Marszu Niepodległości w 2021 roku na podstawie uchylonej decyzji Wojewody Mazowieckiego z 25.10.2021 roku, muszą być wykładane racjonalnie z decyzją Sądu Najwyższego z dnia 20.10.2022 roku I NsNc 247/22, która przywracała do obrotu prawnego decyzję Wojewody Mazowieckiego z dnia 25.10.2021 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego, ocena możliwości zorganizowania Marszu przez Stowarzyszenie w 2021 roku w tak ukształtowanych okolicznościach faktycznych, nakazuje także w kontekście praw nabytych oraz zasad wynikających z Konstytucji (zasady demokratycznego państwa prawnego art. 2, wolności zgromadzeń art. 57 Konstytucji RP) ocenę czy do decyzji w przedmiocie zgody na zgromadzenie cykliczne (art. 26a POZ) nie powinno się zastosować w sposób odpowiedni art. 26c ust. 2 POZ, który wskazuje na niemożność cofnięcia zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń w sytuacji gdy zgromadzenie nie mogło zostać zorganizowane z przyczyn niezależnych od organizatora. W ocenie Sądu Okręgowego istotnie niczym nie różni się sytuacja cofnięcia zgody na cykliczne organizowanie zgromadzenia od decyzji w przedmiocie zgody na cykliczne zgromadzenie w kontekście przesłanki z art. 26c ust. 2 POZ, w obu przypadkach bowiem zgromadzenie nie mogło się bowiem odbyć z przyczyn niezależnych od organizatora, zaś wykładania przepisów ustawy Prawo o Zgromadzeniach wskazuje, iż ustawodawca wprowadzając przepisy w

przedmiocie decyzji o cofnięciu zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń (art.26c POZ) dążył do utrzymania ich trwałości czy też stabilizacji. W żadnym zakresie nie sposób antycypować oceny, czy Stowarzyszenie mając formalną możliwość zorganizowania marszu niepodległości jako organizator w 2021 roku ten marsz by zorganizowało, bowiem w kontekście ciągłości tego wydarzenia od wielu lat, nie powinno to budzić większych wątpliwości jako domniemanie faktyczne. W ocenie Sądu, w/w okoliczności są istotne do oceny cykliczności zgromadzenia oraz tożsamości organizatora, przy czym w ocenie Sądu zawężająca wykładania art. 26a PoZ dokonana przez Wojewodę Mazowieckiego oraz Sąd Apelacyjny jest w tym zakresie niewystarczająca i konieczne jest w tym zakresie odpowiednie zastosowanie przepisów ustawy Prawo o Zgromadzeniach albo bezpośrednio przepisów Konstytucji w zakresie wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela, wolności i praw politycznych.

W ocenie Sądu Okręgowego, pomimo że Stowarzyszenie nie było organizatorem Marszu w 2021 r. na gruncie przepisów PoZ, to jednak nieprzerwanie odpowiada za jego organizację od 2012 r. Z tych względów Sąd Okręgowy uznał za zasadny zarzut naruszenia art. 26a ust. 1 PoZ, poprzez niezbadanie wszelkich istotnych przesłanek z ww. przepisu oraz pominięcie w stanie faktycznym i rozważaniach prawnych kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia a także prowadzenia postępowania niezgodnie z art. 7a §1 k.p.a. oraz art. 8 k.p.a i art. 9 k.p.a.

Z tego też względu Sąd Okręgowy uznał za zasadny także drugi zarzut naruszenia prawa materialnego, podniesiony przez Stowarzyszenie, polegający na naruszeniu art. 57 i art. 31 ust. 3 w zw. z art. 57 Konstytucji RP oraz art. 11 ust. 1 i 2 i art. 14 w zw. z art. 11 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez nieuzasadnione i nieproporcjonalne ograniczenie wolności zgromadzeń i odmowę wyrażenia zgody na cykliczne organizowanie Marszu Niepodległości, na skutek pominięcia istotnych dla ustalenia stanu prawnego i faktycznego okoliczności dotyczących wnioskującego oraz samego wydarzenia, organizowanego od ponad 10 lat.

Powołując treść art. 11 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Europejska Konwencja Praw Człowieka, EKPC), ratyfikowanej w dniu 19 stycznia 1993 r., Sąd Okręgowy stwierdził, iż w myśl orzecznictwa ETPCz, w społeczeństwie demokratycznym prawo do swobodnego pokojowego zgromadzania się jest prawem fundamentalnym, a jego istotą jest możliwość obywateli publicznego wyrażania swoich opinii i sprzeciwu w różnych formach, w tym kwestionowania polityki i decyzji władz, przy czym prawo to nie może być interpretowane w sposób zawężający. Zgromadzenie podlega ochronie z art. 11 EKPCz nawet jeśli jako demonstracja jest uciążliwa, irytująca lub obraźliwa dla osób o innych poglądach, sprzeciwiających się głoszonym przez uczestników manifestacji hasłom. Wyjątkiem jest zgromadzenie, którego organizatorzy lub uczestnicy mają gwałtowne zamiary lub w inny sposób godzą w fundamenty demokratycznego społeczeństwa. Prawo do wolności pokojowego zgromadzania się nie ustaje nawet jeśli w trakcie demonstracji dojdzie do incydentalnych aktów przemocy lub innych karalnych działań ze strony osób trzecich. Wymóg uprzedniej notyfikacji, czy wręcz uzyskania zgody na przeprowadzenie zgromadzenia publicznego, uzasadniony kwestiami bezpieczeństwa i porządku publicznego, sam w sobie nie stanowi naruszenia art. 11 EKPCz, chyba że jest on tylko pretekstem do uniemożliwienia korzystania z prawa do pokojowego zgromadzania się, zaś władze muszą wykazać, że starały się podjąć właściwe działania dla zagwarantowania sprawnego przebiegu zgromadzenia bez względu na jego formę. Obowiązek wcześniejszego zawiadomienia ma zapobiegać zakłóceniom porządku i przestępstwom, a nie jedynie godzić prawa demonstrantów z prawami innych osób, na co pozwala wstępna procedura administracyjna.

Decyzja wydana przez Wojewodę Mazowieckiego w obecnym kształcie w ocenie Sądu Okręgowego - z przyczyn opisanych powyżej - narusza prawo do

zgromadzeń oraz Konstytucję przy braku dostatecznego zbadania przesłanek negatywnych dla wydania zgody na zgromadzenie cykliczne.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł Wojewoda Mazowiecki, zaskarżając je w całości i zarzucając:

- 1) rażące naruszenie przepisu postępowania art. 386 § 6 k.p.c., przez nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy oceny prawnej wyrażonej w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny z dnia 4 lutego 2024 r. sygn. akt I ACz 223/24, i przyjęcie wbrew ocenie wyrażonej przez Sąd Apelacyjny, że Wojewoda Mazowiecki powinien dokonać analizy skutków wyeliminowania z obrotu prawnego a następnie przywrócenia mocy prawnej decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 25 października 2021 r. WSO.6110.1.2.2021, podczas gdy Sąd Apelacyjny stwierdził, że okoliczność ta jest irrelevantna z punktu widzenia rozpoznawanej sprawy, co skutkowało uchYLENIEM zaskarżonej decyzji;
- 2) naruszenie przepisu art. 26a ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1389), dalej „PoZ” przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przyczyna niespełnienia przez wnioskodawcę przesłanki tożsamości organizatora, warunkującej możliwość wydania przez wojewodę zgody na organizację zgromadzenia cyklicznego, ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, podczas gdy przepis ten uzależnia możliwość wydania przez organ decyzji w sprawie wyłącznie od spełnienia wskazanych w tym przepisie przesłanek, co uniemożliwia wydanie rozstrzygnięcia w oparciu o okoliczności niewskazane w tym przepisie, w tym powody niespełnienia przesłanek ustawowych;
- 3) naruszenie art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art.

- 8 ust. 2 Konstytucji RP, przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że organ władzy publicznej ma prawo odmówić zastosowania normy o charakterze ustawowym i wydać decyzję administracyjną w oparciu wyłącznie o przepisy Konstytucji RP, podczas gdy organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co obliguje je do stosowania przepisów o charakterze ustawowym, co z kolei determinuje konieczność wydania decyzji zgodnej z przepisem 26a ust. 1 PoZ i uniemożliwia zastosowanie w niniejszej sprawie innego przepisu ustawowego albo bezpośrednio przepisów Konstytucji RP z pominięciem przepisu art. 26a ust. 1 PoZ;
- 4) naruszenie art. 26b ust. 1 w zw. z art. 26a ust. 1 PoZ przez ich błędną wykładnię i uznanie, że odmowa wydania zgody na organizację zgromadzenia cyklicznego stanowi ograniczenie wolności zgromadzeń, co skutkuje naruszeniem art. 57 i art. 31 ust. 3 w związku z art. 57 Konstytucji RP oraz art 11 ust. 1 i 2 i art. 14 w zw. z art. 11 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podczas gdy odmówienie wyrażenia zgody na organizację zgromadzenia cyklicznego nie uniemożliwia organizacji zgromadzenia, a jedynie stanowi odmowę przyznania uprzywilejowanego statusu względem innych podmiotów i zrównanie praw wnioskodawcy z innymi podmiotami, zatem nie może być rozumiane jako ograniczanie konstytucyjnego prawa do zgromadzeń;
- 5) naruszenie przepisu art. 26a ust. 1 ustawy Prawo o zgromadzeniach przez uchylenie zaskarżonej decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2024 r. znak: WSO- 1.6110.1.3.2023, podczas gdy sąd prawidłowo ustalił, że 11 listopada 2021 r. Stowarzyszenie „Marsz

Niepodległości” z siedzibą w Warszawie nie organizował zgromadzenia z przemarszem od ronda R. Dmowskiego do błoni Stadionu Narodowego w Warszawie, zatem nie została spełniona przesłanka dotycząca tożsamości organizatora, wobec czego wojewoda miał obowiązek negatywnie rozpatrzyć wniosek złożony przez Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie, a wydane decyzja odpowiada prawu.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o:

1. uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 lutego 2024 r. sygn. akt III Ns 19/24 w całości;
2. oddalenie odwołania Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie od decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2024 r. znak: WSO-I.6110.1.3.2023;
3. zasądzenie od wnioskodawcy Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości” z siedzibą w Warszawie na rzecz uczestnika Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” wniosło o jego odrzucenie jako wniesionego po terminie, ewentualnie oddalenie zażalenia jako niezasadnego i zasądzenie od skarżącego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Stowarzyszenie wniosło też o reasumpcję postanowień Sądu I instancji o pominięciu dowodów z zeznań świadków Jana Józefa Kasprzyka i Łukasza Moczydłowskiego oraz zeznań Prezesa Zarządu Stowarzyszenia Bartosza Malewskiego i przeprowadzenie tych dowodów, jak również przeprowadzenie dowodów ze złożonych przez wnioskodawcę faktur, artykułów prasowych, zdjęć

i nagrań video, a także o przeprowadzenie rozprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do odrzucenia zażalenia, które zostało wniesione z zachowaniem ustawowego terminu wskazanego w art. 16 ust. 7 PoZ. Proponowana przez wnioskodawcę wykładnia powyższego przepisu, zgodnie z którą 24-godzinny termin do wniesienia zażalenia miałby biec od dnia ogłoszenia postanowienia Sądu Okręgowego, nie znajduje uzasadnienia w treści przepisu. Użyty przez ustawodawcę termin „wydania” postanowienia musi być bowiem wykładany w powiązaniu z art. 16 ust. 5 PoZ, zgodnie z którym Sąd Okręgowy doręcza niezwłocznie postanowienia kończące postępowanie w sprawie wraz z uzasadnieniem uczestnikom postępowania. Dopiero tą czynność należy zdaniem Sądu Apelacyjnego uznać za „wydanie” postanowienia rozpoczynające bieg terminu do wniesienia zażalenia.

Odpis postanowienia został doręczony skarżącemu w dniu 6 lutego 2024 r. o godz. 13:11, zaś zażalenie wniesiono 7 lutego o godz. 12.20, zatem ustawowy termin został przez skarżącego zachowany.

Za zasadny Sąd Apelacyjny uznał przede wszystkim podniesiony w zażaleniu zarzut naruszenia art. 386 § 6 k.p.c., mającego zgodnie z art. 397 § 3 k.p.c. odpowiednie zastosowanie w postępowaniu zażaleniowym.

Związanie oceną prawną wyrażoną przy uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji, a więc zakaz formułowania ocen prawnych sprzecznych ze stanowiskiem sądu odwoławczego, jest jednym z fundamentów procesu cywilnego, od którego odstępstwa muszą wynikać z ustawy.

Wyrażona w art. 386 § 6 k.p.c. zasada podporządkowania i związania jest jedną z naczelných, ustrojowych zasad procesu cywilnego, zapobiegającą powtarzaniu popełnionych błędów orzeczniczych oraz gwarantującą pewność i trwałość raz zajętego w sprawie stanowiska sądu wyższej instancji, co umożliwia stronom podjęcie właściwej obrony ich interesów procesowych i materialnoprawnych.

Celem wprowadzenia zasady związania wykładnią dokonaną przez sąd odwoławczy w danej sprawie jest zapewnienie uporządkowanego toku postępowania i zapobieżenie wydawaniu kolejnych orzeczeń, będących wynikiem swoistego "sporu sądów" co do wykładni, z negatywnymi konsekwencjami w postaci możliwości kolejnego uchylania orzeczeń i przedłużania postępowania. Fundamentalne znaczenie tych zasad sprawia, że choć ograniczają one, w ściśle określonym zakresie, niezawisłość sędziowską, to, jako niezbędna gwarancja pewności orzeczniczej, muszą być stosowane przez wszystkie sądy, a zatem nie mogą być akceptowane żadne od nich odstępstwa, poza wskazanymi w ustawie.

Związanie sądu, o jakim mowa w przepisie art. 386 § 6 k.p.c. oznacza m.in. zakaz formułowania przez sąd pierwszej instancji ocen prawnych sprzecznych z wyrażonymi wcześniej w uzasadnieniu sądu drugiej instancji, oraz zakaz podejmowania jakichkolwiek prób podważania wskazań co do dalszego postępowania.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 maja 2019 r. I CSK 211/18 (LEX nr 2675042) jeśli związanie sądu wyrażone w art. 386 § 6 k.p.c. implikuje dla stron zakaz opierania apelacji na zarzutach sprzecznych z oceną prawną sformułowaną w orzeczeniu Sądu drugiej instancji, to tym bardziej wiąże Sąd drugiej instancji zakaz formułowania ocen prawnych sprzecznych ze stanowiskiem wyrażonym przez ten sąd w poprzednim orzeczeniu. Jest to jeden z fundamentów procesu cywilnego, od którego odstępstwa przewiduje sama ustawa. Niedopuszczalne jest zatem odstępstwo od zasady związania oceną prawną z tego powodu, iż usprawiedliwia to merytoryczna poprawność kolejnego rozstrzygnięcia.

Związanie oceną prawną i wskazaniami co do dalszego postępowania dotyczy stosowania i wykładni prawa materialnego oraz odniesienia się do zarzutów dotyczących prawa procesowego, co do których czynności sądu pierwszej

instancji zostały zakończone (wyrok Sądu Najwyższego z 15 maja 2018 r. II UK 120/17 (LEX nr 2549299)).

Uchylając postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 2 lutego 2024 r. III Ns 18/24 Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z 4 lutego 2024 r. wyraźnie wskazał, że art. 26a ust. 1 PoZ odnosi się wyłącznie do tego, czy dany podmiot był „tym samym organizatorem” wydarzenia, którym mowa w tym artykule. Nie ma znaczenia, z punktu widzenia przesłanek art. 26a ust. 1 PoZ, czy podmiot ten został pozbawiony możliwości zorganizowania zgromadzenia i z jakiego powodu. Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym zażalenie od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 2 lutego 2024 r. uznał, że nie ma znaczenia dla rozpoznania wniosku Stowarzyszenia z dnia 12 grudnia 2023 r. wydanie przez Sąd Najwyższy w dniu 20 października 2022 r. postanowienia, mocą którego uchylono postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 października 2021 r. sygn. akt V ACz 656/21 i postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 października 2021 r. sygn. akt IV Ns 128/21, zaś organ powinien odnieść się i odniósł się wyłącznie do tego, czy została zachowana tożsamość podmiotowa organizatora, o której jest mowa w art. 26a ust. 1 ustawy.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z 4 lutego 2024 r. wskazał też, że okoliczności podniesione przez Sąd Okręgowy mogłyby mieć znaczenie, ale tylko z punktu widzenia oceny przesłanek określonych w art. 26c ust. 2 PoZ, nie zaś w odniesieniu do przesłanek z art. 26a ust. 1 ustawy. Zgodnie z tym przepisem, wydanie przez wojewodę decyzji o cofnięciu zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń z powodu braku ich organizowania (art. 26c ust. 1 pkt 2 PoZ) jest wyłączone, jeżeli zgromadzenie nie mogło zostać zorganizowane z przyczyn niezależnych od organizatora. Do kategorii przyczyn niezależnych od organizatora należałoby zaliczyć wyeliminowanie z obrotu prawnego decyzji zezwalającej na organizowanie cyklicznych zgromadzeń wskutek orzeczenia sądu, które następnie zostało uchylone wobec skutecznego wniesienia do Sądu

Najwyższego skargi nadzwyczajnej. Należałoby wówczas przyjąć, że zgromadzenie nie mogło się odbyć z przyczyn niezależnych od organizatora, a wówczas wojewoda nie mógłby wydać decyzji o cofnięciu zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń w powodu braku ich organizowania. Gdy chodzi jednak o przesłanki z art. 26a ust. 1 PoZ, okoliczność powyższa jest bez znaczenia. Organ miał obowiązek ustalić i ustalił, że nie zachodzi przewidziana w tym przepisie przesłanka tożsamości organizatora. Stwierdził on stanowczo w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, że warunek ten nie został spełniony, gdyż zgromadzenie nie było w ciągu ostatnich trzech lat organizowane przez tego samego organizatora.

Konkludując, ocena, czy Stowarzyszenie mogło skorzystać w 2021 r. z uprawnienia do bycia organizatorem zgromadzenia, czy też obiektywnie było tego prawa pozbawione, nie miała znaczenia dla stosowania art. 26a ust. 1 PoZ w przedmiotowej sprawie.

Powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z 4 lutego 2024 r. sygn. akt I ACz 223/24 niewątpliwie jest oceną prawną w rozumieniu art. 386 § 6 k.p.c.

Błędnie zatem Sąd Okręgowy uznał, że nie jest związany wykładnią dokonaną przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z 4 lutego 2024 r. I ACz 223/24, albowiem nie jest to ocena prawna, naruszając tym samym w sposób oczywisty i rażąco art. 386 § 6 k.p.c.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy jednoznacznie stwierdził, że odwołujące się Stowarzyszenie nie było, a nawet nie mogło być organizatorem zgromadzenia „Marszu Niepodległości” w dniu 11 listopada 2021 r., bowiem wydarzenie to nie odbywało się na podstawie przepisów PoZ jego organizatorem był organ władzy publicznej (na podstawie art. 2 pkt 1 PoZ), jakim jest Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie, dokonując w tym zakresie, zgodnie ze wskazaniem zawartym w uzasadnieniu postanowienia Sądu

Apelacyjnego z 4 lutego 2024 r. oceny wniosków dowodowych i zarzutów podnoszonych przez wnioskodawcę.

Sąd Apelacyjny podziela w tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego, uznając za bezzasadne wnioski zawarte w odpowiedzi na zażalenie zmierzające do uzupełnienia postępowania dowodowego celem wykazania, że 11 listopada 2021 r. Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości” rzeczywiście poniosło koszty związane z organizacją Marszu i że tego de facto odbyło się odrębne zgromadzenie, którego organizatorem był wnioskodawca.

Zawarty w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia obszerny wywód Sądu Okręgowego dotyczący powyższych kwestii należy uznać za trafny i Sąd Apelacyjny ocenę Sądu I instancji w tym zakresie podziela w całości.

Trafnie także Sąd Okręgowy wskazał, że art. 26a ust. 1 PoZ zawiera wymogi formalnoprawne, warunkujące możliwość zwrócenia się organizatora do wojewody o wyrażenie zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń, przy czym pierwszym wymogiem jest tożsamość organizatora, która generalnie nie budzi wątpliwości, bowiem sama treść przepisu oraz komentatorzy wskazują, że co do zasady musi być to ten sam podmiot.

Bezprzedmiotowe są jednak rozważania Sądu Okręgowego dotyczące wykładni art. 26a ust. 1 PoZ w sytuacji – która nie zaistniała w niniejszym stanie faktycznym - gdyby podmiot będący organizatorem podlegał przekształceniu, przejęciu lub podziałowi, gdyż w sprawie niniejszej nie budzi żadnych wątpliwości odrębność podmiotowa wnioskodawcy i organizatora marszu z 2021 r.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie przyjmuje za własną, zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c. wykładnię przepisu art. 26a PoZ wskazaną w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego z 4 lutego 2024 r.

Za chybione Sąd Apelacyjny uznaje argumenty Sądu Okręgowego odwołujące się do naruszenia kwestionowaną decyzją wynikającej z art. 57 Konstytucji RP zasady wolności zgromadzeń oraz praw wymienionych w art. 11 ust. 1 Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, w tym prawa do swobodnego, pokojowego zgromadzania się.

Nie ulega wątpliwości, że w społeczeństwie demokratycznym prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się jest prawem fundamentalnym, podlegającym na gruncie prawa krajowego ochronie przewidzianej m.in. przepisami PoZ.

Sąd Okręgowy pominął jednakże istotny element oceny prawnej, wynikający z roli przepisów rozdziału 3a PoZ.

Przepisy powyższego rozdziału zostały wprowadzone ustawą z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. poz. 1485) i weszły w życie z dniem 2 kwietnia 2017 r.

Art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach, dodający do PoZ rozdział 3a „Postępowanie w sprawach zgromadzeń organizowanych cyklicznie” był przedmiotem oceny pod względem zgodności z art. 32 ust. 1 i art. 57 Konstytucji RP dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 16 marca 2017 r. Kp 1/17 na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, który w uzasadnieniu wniosku wyraził m.in. pogląd, że wejście w życie przepisów regulujących postępowanie w sprawach zgromadzeń organizowanych cyklicznie osłabi gwarancje korzystania z konstytucyjnej wolności zgromadzeń oraz wprowadzi stan niepewności prawnej tych, którzy chcą korzystać z tej wolności, narusza też zasadę równości różnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych na podstawie kryterium, które nie ma konstytucyjnego uzasadnienia.

W ramach postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym Prokurator Generalny w stanowisku przedstawionym pismem z 3 lutego 2017 r. stwierdził, że instytucja zgromadzenia cyklicznego ograniczająca wolność zgromadzeń służy ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2017 r. Kp 1/17 (OTK-A 2017/28), stwierdzając zgodność art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 grudnia

2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach z art. 32 ust. 1 i art. 57 Konstytucji podkreślił, że wolność pokojowego zgromadzenia nie ma charakteru bezwzględnego, zatem ustawodawca może określać prawne ramy jej organizacji, a nawet ograniczać korzystanie z tej wolności, jednak takie działania ustawodawcy podlegają kontroli, w której podstawową przesłanką kontrolną jest proporcjonalność.

Trybunał Konstytucyjny zauważył, że konsekwencją uzyskania statusu zgromadzenia cyklicznego jest nabycie konkretnych uprawnień ustawowych, dających tej formie zgromadzenia pozycję uprzywilejowaną wobec dotychczasowej formuły zgromadzeń, zaś uprzywilejowanie to polega na skorzystaniu ze swoistego prawa pierwszeństwa przed innymi zgromadzeniami, co modyfikuje regułę określoną w art. 12 ust. 1 PoZ. Powyższe uprawnienie jest jednak równoważone bardziej rygorystycznymi wymaganiami dotyczącymi organizacji zgromadzeń cyklicznych w postaci uzyskania zgody wojewody po spełnieniu przesłanek wskazanych w dodanym do ustawy art. 26a ust. 1.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie podziela także argumenty wyrażone w uzasadnieniu postanowień Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2021 r. VI ACz 656/21 i z dnia 27 lipca 2022 r. VI ACz 333/22.

Niewątpliwie udzielanie zgód na to, aby organizowane były zgromadzenia cykliczne, które w ustawie zostały wobec innych uprzywilejowane w sposób określony art. 14 pkt 3 w zw. z art. 26b ust. 3 ustawy, w istocie stanowi szczególne, lecz daleko idące odstępstwo od zasady z art. 57 Konstytucji RP dotyczącej wolności zgromadzeń. Nie pozwala bowiem na to, aby inne organizacje w tym samym czasie i miejscu mogły organizować inne niż cykliczne zgromadzenia w rozumieniu ustawy. Uzyskanie więc takiej zgody przez jedną tylko organizację, w istocie traktowaną preferencyjnie, pozbawia tego prawa wszystkie inne organizacje, działające w najróżniejszych dziedzinach całej społeczności i we wszystkich branżach i formach społecznej aktywności. Dotyczy

to w szczególności tak ważnych wydarzeń jak święto z 11 listopada 2011 r., które nie powinno być obchodzone w najważniejszych dla niego miejscach w sposób związany z organizacją zgromadzeń tylko przez jednego organizatora. Różne w każdym razie grupy społeczne i organizacje powinny być uprawnione do jego obchodzenia ze względu na doniosłe znaczenie tego święta dla historii i czasów współczesnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Instytucja zgromadzeń cyklicznych w większym stopniu ogranicza zasadę wolności zgromadzeń niż ogólny tryb ich organizacji. Wprowadza bowiem uprzywilejowanie dla organizatorów zgromadzeń cyklicznych, poprzez zasadę ich pierwszeństwa uregulowaną w art. 14 ust. 3 ustawy. Zwalnia ich także z obowiązku zgłaszania zawiadomień o tego rodzaju zamiarze, a tym samym z ryzyka wydania przez organ gminy decyzji o zakazie organizowania konkretnego zgromadzenia. Uprzywilejowuje pośrednio też organizatorów priorytetowo traktowanych przez władzę wykonawczą przez przeniesienie kompetencji o udzieleniu zgody na organizowanie tych zgromadzeń z organu gminy, właściwego do wydania decyzji zakazowych, na wojewodę, czyli organ podlegający władzy wykonawczej szczebla ogólnokrajowego.

Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie, nie znajduje uzasadnienia rozszerzająca wykładnia przesłanek wskazanych w art. 26a ust. 1 PoZ zaprezentowana przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Przepisy ustawy określające zasady ingerencji ustawodawcy w granice konstytucyjnej wolności zgromadzeń muszą być bowiem wykładane restrykcyjnie, tak aby zapewnić zachowanie zasady proporcjonalności ingerencji państwa.

Z tych względów Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego co do wykładni art. 26a PoZ uznając, że uzyskanie zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń wymaga spełnienia przesłanek enumeratywnie w tym przepisie wymienionych, gdyż wydanie decyzji zezwalającej na organizację przez danego organizatora zgromadzeń cyklicznych przez kolejne 3 lata nie zostało w

tym przepisie pozostawione swobodnemu uznaniu wojewody, lecz zostało oparte na regule powinności jej wydania, przy spełnieniu warunków określonych w art. 26a ust. 1 ustawy, zaś w sprawie niniejszej wnioskodawca niewątpliwie nie spełnia przesłanki tożsamości organizatora zgromadzeń w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających datę złożenia wniosku.

Całkowicie chybione są też zdaniem Sądu Apelacyjnego argumenty Sądu Okręgowego wskazujące na możliwość odpowiedniego zastosowania w sprawie niniejszej przesłanki wskazanej w art. 26c ust. 2 PoZ. Powyższy przepis wprost odnosi się bowiem do decyzji o cofnięciu zgody na cykliczne organizowanie zgromadzeń i dotyczy sytuacji co najmniej dwukrotnego braku ich zorganizowania w określonych w terminarzu terminach, z przyczyn niezależnych od organizatora.

Z uwagi na powyższe, uznając za zasadne także zarzuty zażalenia dotyczące naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 26a ust. 1 PoZ, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 8 ust. 1 pkt 3 i § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804).